

FM: Inflācija turpina atkāpties

Publicēts: 08.11.2019.

Kā liecina jaunākie Centrālās statistikas pārvaldes dati, patēriņa cenas Latvijā šā gada oktobrī pieauga par 2,3% salīdzinājumā ar pērnā gada attiecīgo mēnesi. Tādējādi inflācijas spiediens turpināja atkāpties un šī brīža patēriņa cenu tendences labi raksturo attīstību, kāda ir gaidāma arī turpmākajos šī gada mēnešos. Sagaidāms, ka atlikušajos šā gada divos mēnešos inflācija svārstīsies ap divarpus procentiem. Patēriņa cenu kāpuma diapazons šā gada desmit mēnešos bijis ļoti plašs un svārstījies no 3,4% aprīlī līdz 2,3% oktobrī, kas bija zemākais kāpums kopš pērnā gada jūnija. Šādu patēriņa cenu dinamiku noteica gan bāzes efekti, jo pērnajā gadā tieši otrajā pusgadā cenu pieaugums bija straujāks, gan arī pārtikas cenu pieauguma piebremzēšanās un atsevišķu preču cenu samazinājums, piemēram, degvielai un gāzei.

Ar inflācijas palēninājumu oktobrī nedaudz ir mazinājusies arī 2019. gada vidējā inflācija - no 3,0% deviņos mēnešos līdz 2,9% desmit mēnešos.

Noderīga ziņa? Padalies!

Oktobrī, līdzīgi kā iepriekšējos mēnešos, lielāko devumu patēriņa cenu kāpumā nodrošināja pārtikas cenu pieaugums. Taču pārtikas cenu spiediens šā gada septembrī un oktobrī kļuva ievērojami zemāks nekā iepriekšējos mēnešos. Ja šā gada septembrī un oktobrī pārtika bija attiecīgi par 2,7% un 2,9% dārgāka gada griezumā, tad vēl šā gada vasaras mēnešos pārtikas cenu kāpums bija ap 5%. Tik lielu pārtikas cenu pieauguma starpību starp mēnešiem ietekmēja ievērojami zemākas svaigo dārzeņu cenu kāpums. Piemēram, ja augustā svaigo dārzeņu cenas bija par 37,7% augstākas nekā pērn, tad oktobrī gada griezumā cenas palika nemainīgas. Tādas cenu svārstības galvenokārt ieviesa bāzes efekts, jo līdz pērnā gada septembrim dārzeņu cenas kritās, bet pagājušajā gadā sliktās ražas dēļ, sākot no septembra, tās sāka palielināties. Tādējādi šogad pirmajos astoņos mēnešos svaigo dārzeņu cenas vidēji bija par 14,9% dārgākas, septembrī pieaugums bija vien 0,4%, bet oktobrī tas izzuda vispār.

Taču pārtikas cenas kopumā joprojām turpina ietekmēt augošās maizes un graudaugu, kā arī cūkgaļas cenas. Šo preču cenas oktobrī bija attiecīgi par 6,5% un 10,4% augstākas nekā pērn. Ja graudaugu cenu ietekmēja sausie laika apstākļi gan pērnā gada vasarā, gan arī šovasar vairākās Eiropas valstīs, tad cūkgaļas cenu ietekmēja cūkgaļas deficīts Ķīnā saistībā ar Āfrikas cūku mēra izplatīšanos šajā valstī. Ņemot vērā, ka Ķīna ir lielākais cūkgaļas ražotājs, kā arī patērētājs pasaulē, cūkgaļas piedāvājuma samazinājums Ķīnā būtiski ietekmēja tās cenas pasaulē.

Būtisku devumu jeb 0,4 procentpunktus patēriņa cenu pieaugumā oktobrī nodrošināja alkoholisko dzērienu un tabakas izstrādājumu cenu pieaugums attiecīgi par 4,5% un 4,6%. Šo preču cenu pieaugumu galvenokārt ietekmēja akcīzes nodokļa likmju paaugstināšana šā gada martā alkoholam un šā gada jūlijā cigaretēm.

Patēriņa cenu kāpumu šā gada oktobrī ietekmēja arī ar mājokļa uzturēšanu saistītie pakalpojumi. Piemēram, atkritumu savākšana bija par 18,7% dārgāka nekā pērnā gada oktobrī, ko, sākot ar šā gada 1. janvāri, ietekmē palielinātās nodokļa likmes par atkritumu

apglabāšanu. Savukārt elektroenerģijas cena palielinājās par 10,4%. Spēcīgo pieaugumu ietekmēja fakts, ka 2018. gadā elektroenerģijas cena Nord Pool Spot biržā ievērojami palielinājās (+44% pret iepriekšējo gadu) un tas, ka pērnā gada nogalē lielākajai daļai mājsaimniecību tika noslēgti jauni līgumi par elektroenerģijas piegādi 2019. gadam, kuros bija ņemts vērā elektroenerģijas cenu kāpums biržā. Līdz ar to elektroenerģijas cena šogad pieaug un desmit mēnešos vidēji tā palielinājās par 8,8% salīdzinājumā ar pērnā gada attiecīgo periodu. Par 2,9% salīdzinājumā ar pērnā gada oktobri sadārdzinājās siltumenerģijas cena, ko ietekmēja augstāki AS "Rīgas Siltums" tarifi, kas stājas spēkā šā gada augustā.

Oktobrī atsevišķām precēm un pakalpojumiem bija fiksēts arī cenu kritums. Tā gāze bija par 7,1% lētāka nekā pērnā gada oktobrī. Ņemot vērā gāzes tarifu noteikšanas metodoloģiju mājsaimniecībām, energoresursu cenu kāpuma ietekme pasaules biržās uz gāzes cenām Latvijā atspoguļojas ar novēlojumu. Aprēķinot dabasgāzes tarifu 2019. gada otrajam pusgadam (tarifi tiek pārskatīti tikai divas reizes gadā), tika ņemtas vērā mazuta un dīzeļdegvielas cenas pasaulē par iepriekšējiem deviņiem mēnešiem, kuras kopumā bija zemākas nekā pērnā gada attiecīgajā periodā, tādējādi arī dabasgāzes tarifs samazinājies. Tādējādi var droši apgalvot, ka arī atlikušajos šā gada mēnešos gāzes cena būs aptuveni par 7% zemāka nekā iepriekšējā gada attiecīgajos mēnešos.

Par 4,4% gada griezumā samazinājušās degvielas cenas, kas ir lielākais degvielas cenu kritums kopš 2016. gada oktobra. Benzīna cenas samazinājumu lielā mērā izskaidro naftas cenu kritums pasaules biržās. 2019. gadā oktobrī Brent markas jēlnaftas cena bija 59,6 ASV dolāri par vienu barelu, pretstatā ar 80,6 ASV dolāriem pērnā gada oktobrī. Naftas cenas samazinājumu nosaka pieprasījuma un piedāvājuma faktori, proti, naftas ieguves apjomi mēreni palielinās, kamēr pieprasījums krītas pasaules ekonomikas pieauguma tempu bremzēšanas dēļ.

Eiropas Komisijas apkopotie patērētāju konfidences rādītāji norāda uz to, ka inflācijas gaidas Latvijā pakāpeniski norimst. Kā liecina aktuālākie dati, inflācijas gaidu indekss šā gada oktobrī sasniedza zemāko vērtību kopš 2016. gada decembra. Iedzīvotāji sagaida, ka turpmākajos 12 mēnešos cenu pieauguma temps vidēji būs zemāks nekā vidēji iepriekšējos 12 mēnešos. Ņemot vērā bāzes efektus, lejupvērstu naftas cenu dinamiku un gāzes cenu kritumu no vienas puses, un augošas pārtikas un ar mājokļa uzturēšanas saistīto pakalpojumu cenas no otras puses, sagaidāms, ka vidējā inflācija 2019. gadā būs tuvu, bet zem 3% līmenim.

Mēneša griezumā patēriņa cenas palielinājās par 0,4% un pārsvarā cenu kāpumu noteica oktobrim raksturīgā sezonālitate dārzenū, kā arī apģērbu un apavu cenās. Tirdzniecībā nonākot ziemas sezonas kolekcijām, apģērbu un apavu cenas palielinājušās attiecīgi par 4,7% un 0,5%. Dārzenū cenas pēc sezonālā krituma ražas novākšanas periodā atgriežas ierastajā līmenī, pieaugot par 13,5% salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi.

 [Pieteikties jaunumu saņemšanai e-pastā](#)

Vairāk par šo tēmu

[FM: Jūlijā Latvijā atgriežas inflācija](#)

10/08/2020

[FM: Straujā degvielas cenu krituma dēļ maijā fiksēta deflācija](#)

08/06/2020

[FM: Patēriņa cenas aprīlī palika nemainīgas](#)

05/06/2020

<https://www.fm.gov.lv/lv/fm-inflacija-turpina-atkapties>